

Naar de 'kleine dingen van het Licht'

met Wilfried Stinissen als spirituele gids

*Opgedragen aan Wilfried Stinissen
(10 januari 1927-30 november 2013),
nu wellicht uitkijkend over de rivier, in het eindeloze gebied*

Copyright: Carmelitana, Gent (www.carmelitana.be)

Kaft: De droom van Jakob (Marc Chagall) ©VG Bild-Kunst, Bonn

ISBN: 978-90-76671-93-2

Wettelijk Depot: D/2014/0770/05

NUR: 707

Vormgeving: Press Point, Merelbeke

Druk: Acco

Marleen van Hove

Naar de 'kleine dingen van het Licht'

met Wilfried Stinissen als spirituele gids

CARMELITANA

Inhoud

Inleiding	9
Beknopte levensschets	11
De spirituele ontwikkelingsweg	21
Fundamentele levensvragen en crisiservaring	25
De verschillende stadia op het spirituele pad	29
Leven vanuit je centrum	32
De spirituele leraar in het algemeen	37
De spirituele leraar in het bijzonder	49
Het spirituele avontuur volgens Wilfried Stinissen	49
Enkele kwaliteiten of attitudes van de begeleider	51
De relatie leraar-leerling	54
De dialoog in het begeleidingscontact	55
Wilfried stinissen als meditatiebegeleider	67
De kernfilosofie	79
Levende ontmoeting met Wilfried Stinissen	91
Ontstaan en verloop van het contact	91
Enkele kwaliteiten van Wilfried Stinissen, getoetst aan zijn eigen criteria	98

De begeleidingsrelatie	111
Enkele belangrijke kwaliteiten in de dialoog	115
Wat hij mij als meditatieleraar geleerd heeft	135
Loslaten en aanvaarden	137
Stilte en waarnemen	138
Eenzaamheid als onderdeel van het spirituele pad	140
Slot	145
Bronnen	149
Dankwoord	151

'God leeft in mijn hoofd. Zijn velden zijn er onmetelijk, zijn tuinen staan er vol schoone bloemen, die niet sterven..... En de zon gaat er op en onder en schijnt laag en hoog en weer laag en 't eindeloze gebied is eindeloos 't zelfde en geen oogenblik gelijk. En breede rivieren stroomen er door met vele bochten en de zon schijnt er in en ze voeren 't licht naar de zee.

En aan de rivier mijner gedachten zit ik stilletjes en genoeglijk en rook een steenen pijpje en voel de zon op mijn lijf schijnen en ziet 't water stroomen, voortdurend stroomen naar 't onbekende.

En 't onbekende deert mij niet. en ik hoor den wind ruischen door de hooge dennen, door de wouden der zekerheid, dat dit alles bestaat, omdat ik 't zoo verkies te denken. En ik ben dankbaar dat mij dit gegeven is. En in ootmoed pijp ik nog eens aan en voel mij God, de oneindigheid zelf. Doelloos zit ik, Gods doel is de doelloosheid.

Maar voor geen mensch is het weggelegd dit bij voortduring te beseffen.'

(Uit: 'Titaantjes' van Nescio)

'Mijn laatste groet is voor hen die mij in mijn onvolmaaktheid kenden en mij liefhadden.'

Rabindranath Tagore (Indisch Mysticus)

*'Als ik van U moet spreken, doe ik alle mooie woorden weg.
Ik wil maar liever weinig zeggen.
Ik wil maar liever enkele kale woorden zeggen,
wat arme kale stenen, dat is mijn verhaal.
Mooie woorden denken alleen maar aan zichzelf, ze weten
van dienen niet.
De goede woorden zijn arm en naakt
als Franciskus.
Ze zijn trouw.
Enkele goede woorden, dat is genoeg
Want er mag niets komen tussen u en mij.
Eigenlijk wil ik liever met U zwijgen'*

(Uit : 'Ik ga maar en ben' van J.C. Van Schagen)

Inleiding

Zaterdag 30 november 2013 verliet Wilfried Stinissen, karmeliet, dit aardse leven om over te gaan naar een andere tijdloze dimensie. ‘Ik sterf niet, ik ga het leven binnen’ was zijn motto, zoals zijn dierbaar voorbeeld Theresia van Lisieux zei toen ze oog in oog stond met de dood.

Pater Wilfried, klein van gestalte maar innerlijk een reus, was voor mij een lichtend voorbeeld en een voorganger op het spirituele pad, een rots in de branding en een lieve warmhartige tochtgenoot, trouw tot in en voorbij de dood. Hij verdiende het criterium, dat Antoine de Saint Exupéry hanteerde om de ware vriend te beschrijven: ‘*L’ami, celui qui ne juge pas.*’

Dit verslag is een eerbetoon aan de man die wel degelijk voor mij het verschil heeft gemaakt.

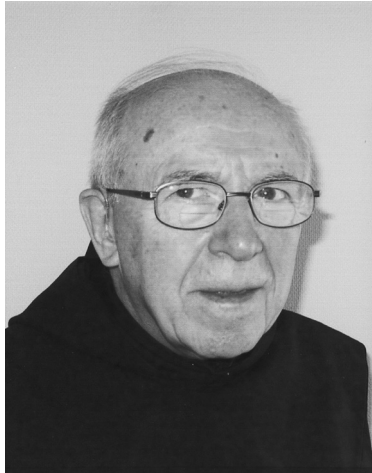
Het diepgaand contact met hem was één van de beste ervaringen die me is overkomen. Er valt veel over hem te zeggen, maar de vlag zal de lading nooit dekken en mijn schamele woorden slaan stuk op wat onuitsprekelijk is. En toch waag ik deze poging tot het verwoorden van een wezenlijke, misschien onbegrijpelijke, ervaring. Het is en blijft stamelen. Slechts één zin zou wellicht voldoende zijn om hem raak te typeren: ‘*Hij was een man die zichzelf ruimhartig en belangeloos heeft geschonken.*’

In dit boek wil ik Wilfried, die ik als door een wondere speling van het lot leerde kennen, benaderen als mijn spirituele gids aan de hand van zijn boeken, de brieven die hij

me schreef en de ontmoetingen die tussen ons plaatsvonden. Ondanks het feit dat ik me stellig bewust ben van de onvolledigheid en de vele lacunes in mijn getuigenis, hoop ik de pure essentie van wie hij voor mij was, over te dragen en opnieuw tot leven te wekken.

De opzet van dit boek is dan ook niet om een zo volledig mogelijke biografie over Wilfried Stinissen te schrijven. Eerder hoop ik dat het voor de lezer duidelijk wordt welke zijn kwaliteiten waren als geestelijk leidsman. Ik denk dat de mens van vandaag in deze vaak versplinterende tijden, meer dan ooit op zoek is naar de waarheid en naar een leven dat aan de oppervlakte ontstijgt. Het kan dan heel beemoedigend zijn iemand te ontmoeten, al of niet in levende lijve, die de weg is voorgegaan en lichtbakens uitzet op donkere plekken. Het is mijn stelligste wens dat deze zoekende mensen in het leven en de woorden van Wilfried ankerpunten vinden om hun persoonlijke tocht vol vertrouwen voort te zetten.

Beknopte levensschets

Wilfried, met de doopnaam Georges, Celeste, Arthur, werd geboren in Antwerpen op 10 januari 1927 in een gezin dat in totaal uit vijf kinderen zou bestaan (Jules, Maria, Paul, Georges en Guido). Later zou blijken dat elk van hen bijzonder begaafd was. Zij leverden elk op hun manier een waardevolle bijdrage aan de samenleving en lieten hun sporen na. Van dit vijftal is enkel Maria, nu 91 jaar, nog in leven.

Wilfrieds moeder Marcella Liekens overleed vrij jong in 1947. Wilfried was toen amper 20 jaar. Hij was toen al meer dan drie jaar in het klooster ingetreden. Vader Jules hertrouwde later en de vijf kinderen kregen er nog een halfbroer Marc bij. Vader Stinissen overleed in 1956. Mar-

cella had tijdens haar huwelijk duidelijk de leiding en bestuurde het gezin met strenge hand. De kinderen kregen het geloof dagelijks voorgeleefd, zodat een aantal geloofswaarheden evidenties waren die nooit in twijfel werden getrokken. Naar de mis gaan en de zondag voor een groot gedeelte in de kerk doorbrengen waren gewoonten waar niet over werd geredetwist. Van de vijf kinderen gingen er drie in het klooster. Zus Maria werd Franciscanes, Georges en Guido werden karmeliet. De contacten tussen het vijftal waren hartelijk, maar met Maria en Guido deelde Wilfried het bijzondere van 'het kloosterleven'. Jarenlang probeerden zij, toen ze omwille van hun keuze ver van elkaar verwijderd leefden, toch hun jaarlijkse vakantie met elkaar door te brengen.

Al tijdens hun kinderjaren voelden Georges (Wilfried) en Guido zich aangetrokken tot het priesterschap. Samen met de andere broers, Paul en Jules, bootsten ze in hun spel het celebreren van een eucharistieviering na, zoals ze dat in de kerk hadden geobserveerd. Zij beschikten hiervoor over alle noodzakelijke attributen (kelk, ciborie, pateen, tot zelfs liturgische gewaden, besteld en gemaakt op het atelier van de zusters). Zij waren reeds heel jong thuis in de liturgie en zongen samen de evangelies zoals het hoorde, met de correcte intonatie en op de juiste toonhoogte. Georges bleek over de mooiste stem te beschikken.

Georges, was een stil, enigszins verlegen, gemakkelijk kind, dat graag anderen hielp. Al zeer jong wist hij wat hij met zijn leven wou. Hij trad als novice in het karmelietenklooster in te Brugge, op slechts zestienjarige leeftijd.

Zijn kloosternaam werd Wilfried. Hij studeerde vervolgens drie jaar filosofie en vier jaar theologie en hij werd op 5 augustus 1951 tot priester gewijd. In 1953 ging hij zich in Leuven verder bekwamen in de filosofie tot hij in 1957 een doctoraat behaalde. Hij promoveerde op 'De vriendschap bij Aristoteles'. De volgende jaren (van 1958 tot 1961) doceerde hij filosofie; daarna werd hij novicemeester (1961-1966) in Brugge. Pater Wilfried vertoonde echter een sterk contemplatieve inslag, voelde zich aangetrokken tot een stil teruggetrokken leven, met de focus op gebed en het leven voor God.

De Vlaamse karmelietessen hadden eerder in 1950 een klooster gesticht in Glümslov in de glooiende provincie Skåne in Zuid-Zweden. Zij verlangden naar dagelijkse eucharistievieringen en vroegen begeleiding aan de mannelijke tak van de orde in België. Daarop nam de orde de beslissing om op een naburige plek van het karmelietessenklooster een kleine mannenfraterniteit, waar een teruggetrokken leven mogelijk was, neer te zetten. Wilfried verbleef op dat moment in een kluizenaarsklooster in de Provence en was dus niet echt bij de voorbereiding betrokken. Maar hij kon zich volstrekt vinden in de plannen van de orde om elders in de wereld kleine contemplatieve 'kernen' op te richten. Tijdens de meimaand van 1967 gingen twee medebroeders van Wilfried op verkenning naar Skåne en zij vonden er een afgelegen boerderij in Norraby, niet zover verwijderd van de zusters. Wilfried en Emmanuel Martens volgden hen in augustus van hetzelfde jaar. Deze plek, midden in de natuur en ver van de stad, bood Wilfried de kans om een intens beschouwend leven

te leiden met een begrensde buitenhuisapostolaat. Het was een oude droom die hij altijd gekoesterd had. De boerderij werd omgebouwd tot een aanvankelijk primitief klooster, waar slechts het strikt noodzakelijke aanwezig was. Het werd Wilfrieds definitieve woonplaats vanaf 1967.

De kleine gemeenschap van de vier broeders die er gingen wonen, wou sober en meditatief leven, dicht bij de bron. De cellen of kluizen van deze broeders waren zeer klein, volgens monastieke normen gebouwd, en er waren twee gastenkamers. De broeders beschikten aanvankelijk slechts over een bromfiets en reden tijdens harde winters door de ijzige kou naar de zusters om de dagelijkse mis te celebreren. Niet zelden waren ze bevroren van de kou en belandden door de spiegelgladde wegen in de gracht zodat ze later toch noodgedwongen een auto hebben aangekocht. In 1973 werd de naburige oude school omgebouwd tot een retraitshuis. De gemeenschap van Norraby besloot haar activiteiten wat uit te bouwen. In het retraitshuis konden Godszoekers een paar dagen doorbrengen in stilte en in confrontatie met zichzelf. Ze leefden het leven van de broeders mee en konden ook beroep doen op hun geestelijke begeleiding. Pater Wilfried bracht ettelijke uren in de spreekkamer door om dolende mensen te beluisteren en dichterbij zichzelf te brengen.

Vrij snel en steeds vaker werd hij omwille van zijn bekwaamheid gevraagd om retraites te begeleiden en te prediken voor katholieken en later ook voor protestanten. Dit gebeurde aanvankelijk op één van de buitenmissieposten van de gemeenschap. Zijn bekendheid verspreidde zich in

de Scandinavische landen en men vroeg hem om zijn lezingen uit te schrijven en in boekvorm te publiceren. Hoewel Wilfried zich van nature geen schrijver voelde, geen aandacht zocht en zich op de achtergrond wou houden, kon hij aan het verzoek toch niet weerstaan. Zijn eerste boek handelde over dieptemeditatie, bij ons vertaald als 'Mens, wie ben je?'. Spoedig volgden andere boeken, zoals 'Tijd en Eeuwigheid', 'Bij U ben ik geborgen', 'Wegen naar de waarheid', e.a. Ze werden in gestage stroom gepubliceerd, vooral door de uitgeverijen Libris en Artos (in Zweden) en Carmelitana (in België).

Vele boeken werden vertaald in ongeveer twintig talen. Het meest populaire boek bleek: 'Elke dag is de dag van God' te zijn (een boek waarin de lezer voor elke dag van het jaar een spirituele gedachte krijgt aangereikt). 'Zorg voor de ziel', een boek dat handelt over het proces van geestelijke begeleiding in deze tijd, verscheen in 2002 en was een grote bron van inspiratie voor veel mensen.

Wilfried lag aan de basis van de oprichting van het religieuze tijdschrift 'Pilgrim'. Het was duidelijk dat hij over de gave beschikte om een vrij ingewikkelde materie op een eenvoudige en toegankelijke wijze te verwoorden. De grote karmelitaanse mystici zoals Johannes van het Kruis en Teresa van Avila waren zijn voorbeelden. Hij wijdde er ook een paar boeken aan zoals 'Verkenning van de innerlijke burcht' (over Teresa van Avila) en 'De nacht zal lichten als de dag' (over Johannes van het Kruis). Maar met het ouder worden greep hij ook meer en meer terug naar de spiritualiteit van de kleine weg van Theresia van Lisieux. Voor hem, net zoals voor haar, bestond, 'heilig zijn' erin klein en

armoedig te zijn, je onmacht toe te geven en te mogen falen. Hij benadrukte het belang van de aanvaarding van je kwetsbaarheid zodat je je met lege handen kan overgeven aan de Goddelijke Kracht. “Niet ik leef, maar Christus leeft in mij” (Gal 2,20).

Zijn eruditie kwam eveneens tot uiting in een vertrouwdheid met andere mystici, zoals bv. Eckhart, Ruusbroec en ook had hij voeling met het werk van modernere spirituele figuren, zoals Dietrich Bonhoeffer, Victor Frankl, Thomas Keating, Etty Hillesum, e.a. In de loop der jaren ontstond er in Zweden een interreligieuze beweging. Het centrum van de activiteiten lag in Rattviksvägen. Wilfried raakte bevriend met de directeur Per Mases en de gemeenschap daar. Al vlug leidde hij er meditatieweken, samen met Hans Hoff, zoals hij ook al eerder de jaarlijkse retraites verzorgde binnen eigen kringen. Samen met Hoff werkte hij aan een boek ‘Meditatie en Mystiek’ maar vóór het boek gepubliceerd werd, liepen hun wegen uiteen, maar hun vriendschap bleef bestaan.

Wilfried heeft geijverd om de afstand tussen de verschillende kerken in Zweden te slechten. Een paar keer bezocht hij ‘Nya Slottet Bjarka-Saby’, de hoofdzetel van de pinksterbeweging. Hij hield er verschillende lezingen. Een groot deel van zijn lezers en toehoorders waren trouwens ook niet-katholieken en zoekers. Hij zag duidelijk dat er onder de verschillende vormen van beleving dezelfde eenheid schuil ging. In die zin was hij in Scandinavië een sleutelfiguur die de oecumene vooruithielp. Hij bleef trouw aan zijn christelijke spiritualiteit maar tegelijk stond

hij zeer open voor andere wegen. Hij was een bruggenbouwer die over de muren van de eigen confessie heen keek en de hand reikte.

In november 2007 trok Wilfried zich terug uit het openbare leven en in Rattviksvägen werd de afscheidseucharistieviering gevierd met vele andersgelovigen. Ook daar sprak hij voornamelijk over de eenheid tussen de kerken en de religies. Hij bleef ondertussen productief als schrijver en er verschenen in Zweden nog enkele boeken. In 2009 kreeg hij bezoek van een bekende Zweedse journalist die tijdens een crisiservaring zo gegrepen werd door 'De nacht zal lichten als de dag' dat er een innerlijke ommekeer plaats vond. De populaire verslaggever, Goran Skytte, zocht Wilfried op en gedurende vijftien weken spraken ze elkaar maandelijks in het klooster te Norraby. Deze ontmoetingen resulteerden in een boek, onder de vorm van een interview, dat de titel 'Ansikte mot ansikte ('Van aangezicht tot aangezicht') kreeg. Het werd een kleine hype in Zweden waar uitgebreid over werd geschreven in de pers. Zijn laatste boek 'De nieuwe wijn' zag het licht in 2012. Wilfried was een dankbaar mens omdat zijn boeken zoveel hadden bereikt. Hij onderhield correspondentie met mensen uit allerlei contreien en richtingen, maar diep in hem bleef de wens naar stilte aanwezig.

Gedurende zijn lange leven bezocht hij tijdens vakanties, vaak samen met Guido, andere "grote contemplatieven" uit diverse richtingen. Hij ontmoette o.a. frère Antoine (l'ermite du Rocher de Roquebrune), die in een grot leefde vlakbij de Azurenkust. Ook hij was auteur van verschillende boe-

ken. Hij zocht vader Sofrony op, een orthodoxe starets en leerling van de heilig verklaarde Silouan. Wilfried volgde meditatiecursussen bij Pater Lasalle, jezuïet en zenmeester en bij Karl Graf von Dürckheim, ook een groot voorbeeld op de weg van de meditatie. Voor Ama Samy, Jeroen Witkam (christelijke zenleraren) en talloze anderen die de contemplatieve weg beoefenen, had hij grote waardering. Jezuïet Franz Jalicz die het boek 'Contemplatieve oefeningen' schreef, behoorde tot de mensen die hem bleven inspireren. Pater Wilfried behandelde zelf de meditatieve weg uitgebreid in zijn boeken en onvermoeibaar onderwees hij de weg naar de innerlijke stilte als een bevlogen en wijze leraar.

Op gevorderde leeftijd kwam hij in aanraking met de songteksten van Leonard Cohen en een kernzin uit een liedjestekst werd hem dierbaar. Hij citeerde hem meermaals omdat de uitspraak volgens hem getuigde van een diep inzicht, dat hij volmondig beaamde: *'There is a crack, a crack in everything, that's where the lights gets in.'* Wilfried werd door zijn goede vriend en schrijver Peter Halldorf (Pilgrim) wel eens 'de monnik met een twinkeling in de ogen' genoemd. Men vond in hem een uitstekende combinatie van diepe ernst, humor en een stille innerlijke vreugde, die waarneembaar was.

Wilfried verloor niet het contact met zijn thuisbasis. Tot op hoge leeftijd ondernam hij de reis naar België voor het bijwonen van vergaderingen van zijn orde; hij was raadslid, en combineerde deze reizen af en toe met familiebezoek.

Na een auto-ongeval in 2013 werd hij nooit meer echt de oude en verloor hij een stukje levenskracht. Bij een onderzoek werd er alvleesklierkanker vastgesteld en hij wist dat zijn dagen geteld waren. Maar Wilfried leefde al lang met de dood als vertrouwde metgezel. Er lag nog een voller leven voor hem klaar, daar was hij zeker van. Hij zag altijd al uit naar de definitieve ontmoeting met God, op wie zijn leven gegrondvest was. Wilfried wou graag in zijn klooster sterven. Zijn ziekteproces was van korte duur, de laatste 3 dagen waakten zijn medebroeders met en over hem. Er is hem een lange aftakelingsweg bespaard gebleven en vlugger dan gedacht werd Wilfried, in zijn klooster, op zaterdagmiddag 30 november 2013 in zijn slaap meegenomen. Hij geloofde dat liefde sterker is dan de dood. De foto en tekst op zijn bidprentje 'Ik ben niets, maar ik ben van U' (Bernard van Clairvaux) had hij zelf uitgekozen.

Zijn uitvaart vond plaats op 19 december in de grote protestantse kathedraal van Lund, in aanwezigheid van honderden mensen die van hem hielden. Bisschop A. Anders, zelf ook karmeliet, was hoofdcelebrant in de begrafenis. Wilfrieds graf bevindt zich op het kerkhof van Sireköpinge, niet zo ver van Norraby, naast zijn medebroeder Emmanuel Martens die stierf in 2007. Als een postuum eerbetoon zullen zijn verzamelde preken in het voorjaar van 2014 in Zweden uitgegeven worden. Hij was en blijft een 'lichtbaken' voor velen.

BIJ DE KAFT: Zorgvuldig en met aandacht heb ik gekozen voor een afbeelding van de olieverfschiederij 'Jacobs droom' van Marc Chagall (1887-1985). Zowel Wilfried als ikzelf deelden een grote

bewondering voor het werk van deze gloedvolle 'kunstenaar van het licht' en wij bezochten beiden, zij het onafhankelijk van elkaar, het schitterende 'Musée National Message Biblique' in Nice, aan Chagall gewijd. Ook wat betreft de symboliek van Jacobs droom, vind ik enge frappante verbanden met het geloof en het leven van Wilfried. Wij worden voortdurend gered, ook als de levende engelen niet meer onder ons zijn. Misschien is net dan hun kracht het grootst.